

INFORME DEL DEPARTAMENT DE CULTURA 18/2024

Assumpte:

**Proposta de canvis en la toponímia urbana d'Albalat dels Sorells
després de les reunions amb el consell assessor de Cultura**

INFORME DEL DEPARTAMENT DE CULTURA

18/2024

Assumpte:

Proposta de canvis en la toponímia urbana d'Albalat dels Sorells després de les reunions amb el consell assessor de Cultura

RELACIÓ DE FETS

1r. La toponímia urbana enriqueix el patrimoni de les poblacions perquè les vincula amb la tradició, fa que es mantinguen en la memòria les persones destacades de la població i ret homenatge a personalitats que han tingut destacades actuacions que han beneficiat a la societat. Així que tindre cura per a incorporar noves denominacions a mida que s'eixampla un municipi i també per aportar noms que s'han perdut en el temps és un treball que han de tindre present les corporacions municipals.

2n. La Junta de govern de l'Ajuntament es reuneix amb diverses persones que l'assessoren configurant un consell consultiu de Cultura en el qual juntament amb el tècnic de Cultura participen el cronista de la població Mateu Rodrigo i el professor d'art Miguel Hurtado. En les reunions celebrades el 5 de març del 2024 i el 27 de maig del 2024 s'ha debatut la possibilitat de modificar la toponímia urbana amb la finalitat d'arreglar denominacions tradicionals, personatges de la població, persones de la cultura i dones amb diversos mèrits amb la intenció d'enriquir el conjunt de les denominacions dels carrers del municipi.

3r. Des de l'àrea de Cultura es considera que la Junta de Govern ha de tindre en compte el major nombre de propostes del consell Assessor per a confeccionar una proposta al Ple que tinga la major rigorositat possible i un mínim grau de consens entre els grups municipals.

PROPOSTA DE RESOLUCIÓ

1r. **La consideració del major nombre de propostes del consell assessor de cultura per a adaptar la toponímia urbana** amb la finalitat d'arreplegar denominacions tradicionals, personatges de la població, persones de la cultura i dones amb diversos mèrits amb la intenció d'enriquir el conjunt de les denominacions dels carrers del municipi. (s'annexen biografies de personatges i de denominacions que es podrien incorporar)

Albalat dels Sorells, 25 de juny del 2024

Lluís Mesa i Reig

Tècnic de Cultura,

i Promoció Lingüística

Ajuntament d'Albalat dels Sorells

ANNEX I

ANNA MARIA LLUCH I HERNÁNDEZ

(València, 13 de febrer de 1949), coneguda com a **Anna Lluch**, és una científica i investigadora del càncer, catedràtica de Medicina en la Universitat de València, metgessa de l'Hospital Clínic Universitari de València on és cap del Servei d'Hematologia i Oncologia, i investigadora en matèria oncològica, essent una de les especialistes en càncer de mama més consagrades de l'estat. Encara que nascuda a València, fou criada a Bonrepòs i Mirambell i és veïna de Meliana.

Biografia

L'any 1978 es gradua en la Facultat de Medicina i Odontologia per la Universitat de València, i realitza la residència en l'especialitat d'Hematologia i Oncologia Mèdica a l'Hospital Clínic Universitari de València. L'any 1985 obté el doctorat per la Universitat de València i el Premi Extraordinari de Doctorat, és professora titular de Medicina des de 1986. Ha treballat com a investigadora invitada en prestigiosos centres internacionals com l'*Istituto Nazionale dei Tumori* de Milà, el Laboratori de Biologia Experimental o l'*Hospital MD Anderson Cancer Center* de Houstonen el Servei de Càncer de Mama, on va conèixer al professor Gabriel Hortobagyi, un dels experts destacats en càncer de mama.

És membre de la Societat Espanyola d'Oncologia Mèdica, de la que ha estat vocal de la Junta Directiva, de l'*European Society for Medical Oncology* i de l'*American Society of Clinical Oncology*, vicepresidenta de la Societat Espanyola de Senologia i membre de la Fundació d'Estudis Mastològics. Ha exercit com a assessora del Programa de Diagnòstic Precoç de

Càncer de Mama de la Comunitat Valenciana i ha format part del Comité Assessor del Pla del Càncer i fou membre del Comité Assessor del Programa de Càncer Hereditari al País Valencià. També és investigadora de la Fundació d'Investigació de l'Hospital Clínic i membre de la Fundació ECO (Excel·lència i Qualitat de l'Oncologia) i és membre de la Unitat d'Investigació Clínica de Càncer de Mama del Centre Nacional d'Investigacions Oncològiques.

Des de l'any 2014 és acadèmica de número de la Reial Acadèmia de Medicina i Ciències de la Comunitat Valenciana.

És Investigadora principal en 10 projectes del Fons d'Investigació Sanitària de l'Institut de Salut Carlos III, ha col·laborat en 16 projectes d'investigació competitius i ha dirigit més de 20 tesis doctorals.

Mèrits i premis

La seua trajectòria en la investigació i el tractament del càncer de mama l'ha feta mereixedora de diversos guardons:

- 2020 Medalla d'Honor de la Xarxa Vives d'Universitats
- 2014 Medalla de la Universitat de València
- 2013 Premi evap/BPW, de l'Associació d'Empresàries i Professionals de València.
- Premi Salut i Societat, de la Conselleria de Sanitat.
- 2010 Distinció de la Generalitat Valenciana al Mèrit Científic
- 2007 Premi Isabel Ferrer, de la Conselleria de Benestar Social

Ha publicat més de 200 articles científics en revistes nacionals i internacionals, es poden consultar a Google Académico - Google Scholar així com l'any 1999 el llibre *Càncer de mama*.

CARMELINA SÁNCHEZ-CUTILLAS I MARTÍNEZ

(Madrid, 23 de juny de 1921 - València, 22 de febrer de 2009)

Fou una historiadora, novel·lista i poeta valenciana.

Biografia

Carmelina Sánchez-Cutillas va nàixer a Madrid el 23 de juny de 1921, tot i que la data real no s'ha descobert fins al 2021. Després d'una curta etapa a Barcelona, la seua família es va traslladar definitivament a la ciutat de València. Va passar la seua infantesa a Altea, on va viure sota la influència del seu avi, l'historiador alteà Francesc Martínez i Martínez, qui tingué una gran influència en seua vida com a escriptora i en el seu amor als llibres d'història. Aquesta circumstància incideix, de fet, en la seua posterior activitat intel·lectual. Va cursar els estudis de Filosofia i Lletres a la Universitat de València i més tard entrà a col·laborar en el diari *Levante*, on s'ocupà de les pàgines culturals i escriví articles de tema històric i literari, de fet estigué col·laborant en el suplement València del diari assíduament amb Beatriu Civera entre 1954 i 1970. Aquesta no va ser una activitat aïllada, ja que, junt amb aquests articles, Carmelina Sánchez-Cutillas va publicar diversos estudis sobre història i literatura medieval, tant en castellà com en català, com ara *Don Jaime el Conquistador en Alicante* (1957), *Lletres closes de Pere el Cerimoniós endreçades al Consell de València* (1967) o *Jaume Gassull, poeta satíric valencià del s. XV* (1971).

Com a escriptora de creació, Carmelina va conrear principalment la poesia i és una de les figures que conformen la generació poètica dels cinquanta, o de la postguerra, junt amb Valls, Matilde Llòria, Maria Ibars, Vicent Andrés Estellés o Maria Beneyto, entre altres. Així mateix, també és autora de la novel·la *Matèria de Bretanya* (1976), obra guardonada amb el premi Andròmina l'any 1975 i d'extraordinària acceptació entre el públic lector. A més, és autora de dues narracions *El llamp i la sageta dels records* i *A la reverent e honrada Sor Francina de Bellpuig, monja professa al convent de la Puritat cara cosina nostra* (1981), en què Carmelina emprà el parany historiogràfic per fer-se passar com a transcriptora d'un text medieval de Sor Isabel de Villena.

En *Matèria de Bretanya* reflexiona sobre el passat, sobre els records i la mitologia. És aquesta temàtica la que es veu desenvolupada en el seu poemari més ambiciós, *Els jeroglífics i la pedra de Rosetta* (1976), on són constants les referències al bagatge mitològic i llegendari de diverses cultures. Abans, però, en plena dècada dels seixanta, va publicar uns altres dos poemaris d'estètica realista (sobretot el primer): *Un món rebel* (1964) i *Conjugació en primera persona* (1969). La seua producció no acabà amb aquestes obres. El 1980 va publicar el seu darrer poemari *Llibre d'Amic e Amada*, més proper a l'estètica del poemari de 1969 que a *Els jeroglífics*. Finalment, l'any 1997 va ser editada de forma íntegra l'*Obra poètica de Carmelina Sánchez Cutillas*, que arreplega el conjunt de les seues composicions.

Va morir als 87 anys, el 21 de febrer de 2009 a la ciutat de València. En 2011, la seua biblioteca i arxiu van ser donats a la Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu.

Obres

Poesia

- 1964 *Un món rebel*. València: Successor de Vives Mora.
- 1969 *Conjugació en primera persona*. [pròleg de Vicent Andrés Estellés]. València: Successor de Vives Mora.
- 1976 *Els jeroglífics i la pedra de Rosetta*. València: Editorial Tres i Quatre.
- 1980 *Llibre d'Amic e Amada*. València: Fernando Torres.

Antologies de la seva obra poètica

- 1997 *Obra poètica (1970-1980)*. València: Generalitat valenciana.
- 2000 *Trenta poemes*. Antologia bilingüe, editada i traduïda al castellà per Lluís Alpera. Alacant: Institut Juan Gil-Albert.

Antologada com a poeta

- Les cinc branques (poesia femenina catalana)*. Compilat i ordenat per Esteve Albert i Corp, Roser Matheu i Sadó, Octavi Saltor, Antoni Sala-Cornadó i M. Assumpció Torras. Esteve Albert i Corp, Engordany, Andorra / Barcelona, 1975.
- Eròtiques i despentinades. Un recorregut de cent anys per la poesia catalana amb veu de dona*. Tria i introducció a càrrec d'Encarna Sant-Celoni i Verger, pròleg de Lluïsa Julià, amb il·lustracions de Maria Montes. Arola Editors, Tarragona, 2008.

Narrativa

- 1975 *Matèria de Bretanya*. València: Editorial Tres i Quatre.
- 1979 *El llamp i la sageta dels records*. Este conte va ser publicat en el primer número de la revista *L'Espill*.
- 1981 «A la reverent e honrada Sor Francina de Bellpuig, monja professa al convent de la Puritat e cara cosina nostra». *Cairell*, núm. 7. [Carta apòcrifa de Sor Isabel de Villena (València, 1430-1490) a una tal «Sor Francina de Bellpuig»].

Assaig, literatura científica

Entre els assaigs que va fer la Sánchez-Cutillas hi figuren ponències i escrits d'història medieval i crítica literària. Algunes d'aquests obres són:

Llibres (estudis i biografies)

- 1957 *Don Jaime el Conquistador en Alicante* (en castellà).
- 1967 *Lletres closes de Pere el Cerimoniós endreçades al Consell de València*. Barcelona: Rafael Dalmau, 1967.
- 1969 *Notas sobre la estancia del infante don Pedro de Portugal en la corte del rey don Jaime I de Aragón*. (en castellà)
- 1970 *La fàbrica vella, dita de murs i valls*. Presentat al VIII Congrés d'Història de la Corona d'Aragó (1969) i publicat com a llibre.
- 1974 *Francisco Martínez y Martínez. Un humanista alteano (1866-1946)*, biografia del seu avi.

Articles i ponències

- «Sant Vicent Ferrer, un sant feminista»
- 1969 «Remembrança de Tirant lo Blanch», *Levante*.
- 1971 «Jaume Gassull, poeta satíric valencià del segle xv. L'estil, vocables dubtosos i castellanismes». Ponència al I Congrés d'Història del País Valencià.

Premis i reconeixements

El 31 de març de l'any 2000, als salons de l'Olympia d'Alboraia, Carmelina Sánchez-Cutillas va rebre el premi Sor Isabel de Villena del Club de Subscriptors del *Periòdic Independent d'Alboraia*. Durant l'acte Carme Miquelva glossar la figura de la donatjada amb un emotiu i sororal discurs, i la cantatriu i poeta Montse Anfruns en va llegir uns quants poemes.

L'any 2008 fou distingida "Valenciana de l'any 2008" per la Fundació Huguet i fou sòcia d'honor de l'AELC (Associació d'Escriptors en Llengua Catalana).

Arreu la geografia valenciana hi ha diversos carrers i edificis que porten el seu nom. Entre altres, l'any 2010 es va inaugurar una plaça amb el seu nom a Altea i el 2011, dos anys després de la seua mort, s'inaugurà a Benicalap (València) una biblioteca amb el seu nom. Així mateix, el 2017 les Corts Valencianes van realitzar un acte en homenatge coincidint amb el Dia de les Escriutores, amb la presència del president de les Corts Valencianes Enric

Morera, el president de la Generalitat Valenciana Ximo Puig i l'exministra de Cultura Carmen Alborch.

L'any 2017 es convocaren per primera volta els "Premis Altea de Literatura i Investigació", els quals combinen diverses modalitats com ara narrativa i assaig, en valencià, dintre dels quals hi ha una secció, el Premi d'Assaig i Investigació Francesc Martínez i Martínez, en honor de l'avi de l'escriptora, i una altra secció, el Premi Carmelina Sánchez-Cutillas de Novel·la i Prosa Creativa, dedicat a l'autora d'Altea.

L'any 2020, durant els actes de la setmana de la dona, l'Ajuntament de Massalfassar va inaugurar la Sala Carmelina Sánchez-Cutillas, en honor de Carmelina. Va ser nomenada *Esriptora de l'Any 2020* per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. El nomenament es va ampliar també a l'any 2021 per motiu de l'ajornament de les activitats al 2020 per causa de la crisi de la COVID-19. L'any 2021 Almassora li dedicà una plaça.

CARRER DE NA MACÀRIA

Rep aquest nom una partida del terme d'Albalat dels Sorells situada al Sud-est del poble, a Llevant de l'antiga carretera de Barcelona.

Al segle XV ja s'anomenava així la partida rural en qüestió, i és lògic pensar que portava el nom d'una antiga propietària de terres en aquell lloc, *Macària*, que pot ser el seu nom personal o el cognom feminitzat del seu marit, si es deia *Macari*. Semblant cas és de la partida i pont de *la Gombalda*, de Museros, que és en realitat *Na Gombalda*, una probable vídua d'un personatge, propietari rural, que portava el cognom de *Gombau* (com és el cas d'*Arnau*, en femení *Arnalda*).

CLARA CAMPOAMOR RODRÍGUEZ

(Madrid, 12 de febrer de 1888 – Lausana, 30 d'abril de 1972) fou una advocada, escriptora, política i defensora dels drets de la dona. Va ser diputada a les Corts Constituents de la Segona República Espanyola entre 1931 i 1933. Va defensar i aconseguir el sufragi femení a Espanya per primera vegada en la seva història.

Biografia

Va néixer a Madrid el 12 de febrer de 1888 i va ser batejada com a Clara Campoamor Rodríguez, filla de Pilar Rodríguez Martínez, costurera, i Manuel Campoamor Martínez, comptable en un diari. La seva família paterna provenia de Cantàbria i Astúries, i la materna de Madrid i Toledo. El matrimoni va tenir dos fills més, dels quals únicament va sobreviure Ignacio, que va ocupar posicions responsables polítiques durant la Segona República.

El 1898, amb deu anys, la mort del seu pare va fer que Clara Campoamor deixés els seus primers estudis per col·laborar en l'economia familiar. Va estar treballant de modista, dependent de comerç i telefonista, i en les oposicions de juny de 1909 va aconseguir una plaça com a funcionària de segona classe del Cuerpo de Correos y Telégrafos del Ministeri de la Governació, amb destins successius a Saragossa (uns mesos) i a Sant Sebastià (quatre anys). El 1914 va guanyar una plaça al Ministeri d'Institució Pública, amb la primera posició a les oposicions, cosa que li va permetre tornar a Madrid, on va ser destinada com a professora especialista de taquigrafia i mecanografia a les Escoles de Adultes. Durant els anys següents va alternar aquest treball amb els de traductora de francès, auxiliar mecanògrafa en el Servei de Construccions Civils del propi Ministeri d'Instrucció, i secretaria de Salvador Cánovas Cervantes, director del diari conservador, maurista, *La Tribuna*, treball que li va portar a interessar-se per la política i a publicar algun article. També va col·laborar amb el *Nuevo Heraldo*, *El Sol* i *El Tiempo*.

Després de realitzar aquests treballs i obtenir el títol de Dret per la Universitat de Madrid, s'incorporà al Partit Republicà Radical el 1929. En aquests anys es va fer ser sòcia del Lyceum Club Femenino i, com altres sòcies advocades, es va oferir per fer cursos a les seves companyes per analitzar la figura de la dona als codis civil i penal i així augmentar la consciència de la situació degradant en què la mateixa legislació situava les dones.

Dos anys més tard, és elegida diputada per Madrid al Congrés dels Diputats de la Segona República Espanyola. Va destacar principalment per la defensa que va fer dels drets de la dona. Va introduir al parlament la Llei de Drets del Nen, a més de participar en l'elaboració i defensa de la polèmica Llei del Divorci. El 31 d'octubre de 1931 va aconseguir la igualtat de drets electorals de l'home i de la dona a l'estat espanyol, com va quedar plasmat a

la Constitució republicana d'aquell mateix any, a l'article 36. No va poder renovar el seu escó el 1933.

En la defensa del vot femení, fou abandonada pel seu propi partit i va comptar només amb el suport del Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE), que sempre va votar solidàriament amb la causa de la dona d'acord amb els articles presentats per Campoamor. Altres sectors favorables al sufragi femení foren Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) i part de la dreta.

Més tard, el 1936, va escriure un llibre recordant aquells moments, amb gran amargor i solitud política, que ella mateixa va anomenar: *El meu pecat mortal, el vot femení i jo*. Aquell mateix any s'exilià i es va establir a Buenos Aires durant més d'una dècada. Mai més va tornar a Espanya perquè sobre ella pesava una condemna d'almenys dotze anys de presó.

L'any 1955, es va instal·lar a Lausana (Suïssa), on va treballar en un bufet d'advocats fins que va perdre la vista. Va morir de càncer el 30 d'abril de 1972. Les seves restes van ser traslladades dies després al cementiri de Polloe, a Sant Sebastià (Guipúscoa), i es conserven al panteó de la família Monsó Riu pel fet que Clara Campoamor era padrina de la família.

ENRIC VALOR I VIVES

(Castalla, 22 d'agost de 1911 - València, 13 de gener de 2000) fou un narrador i gramàtic valencià. Va fer un dels més importants treballs de recollida i recuperació de la lexicografia valenciana i fou un dels principals promotors de l'estandardització i normativització del valencià.

Enric Valor nasqué al si d'una família benestant rural de Castalla (l'Alcoià). Va estudiar per a mestre mercantil a l'Escola de Comerç d'Alacant i després es dedicà a la indústria del calcer, primer a Castalla i després a Mallorca, on va impulsar la Secció Jurídica de la Unió Nacional de Fabricants de Sabates.

És a Alacant on Enric Valor comença la seua tasca com a periodista i escriptor. L'any 1930, als dinou anys, entrà en la redacció d'*El Tio Cuc*, un periòdic satíric d'ideologia republicana. Inicialment aquest periòdic escrivia en un valencià prou dialectal, amb una ortografia castellanitzada. Valor va publicar un curs d'ortografia, seguint les normes fabrianes, la qual cosa va convertir *El Tio Cuc*, a poc a poc, a la normativa actual.

Proclamada la República, i dins de l'eufòria republicana, desenvolupà també la seua faceta com a activista polític. Publicà articles de caràcter valencianista al diari *El Luchador* d'Alacant. El 1933 va fundar l'Agrupació Regionalista Alacantina, que tenia per objectiu la unificació i l'assoliment de l'autonomia valenciana. Dins d'aquesta agrupació va fer un programa de ràdio a Alacant, on el mateix Valor parlava de nacionalisme i de l'Estatut del País Valencià, estatut que la guerra va truncar. També col·laborà en la premsa nacionalista valenciana a València, com ara a *La República de les Lletres*, *El Camí* o *El País Valencià*.

Arriba a la ciutat de València poc abans de la Guerra Civil i, encetada aquesta, es va concentrar a defensar la República. Després de la guerra, hagué de restringir la seua activitat política i es concentrà a l'obra literària. Al principi dels anys cinquanta, començà amb l'obra rondallística, que després resultaria en les *Rondalles valencianes* (1950-1958). Al llarg de la dècada dels seixanta, encara sota l'ombra de la censura del franquisme, va tornar a l'obra lingüística. En aquests anys començà a contactar en la clandestinitat amb els nacionalistes valencians més rellevants que havien sobreviscut la guerra, participant en nombroses tertúlies i posant les bases de la recuperació dels anys posteriors.

Davant la tasca que estava duent a terme, el règim de Franco empresonà Valor per motius polítics del 1966 al 1968. Només eixir de la presó i, en les seues paraules «sense haver après la lliçó», s'involucrà en la fundació de la primera revista en valencià després de la guerra. Així, va ajudar a fundar la revista *Gorg*, que va durar només tres anys pels entrebancs censors de la dictadura. Pocs anys després tornaria amb *Els Quaderns Gorg*, on escrivia articles de caràcter nacionalista, articles que també publicava en paral·lel, juntament amb lliçons de gramàtica, a diaris d'Alacant i València.

Després de la mort de Franco, Enric Valor pogué difondre lliurement les seues idees i obra literària. Al llarg dels anys huitanta i noranta, va formar part entre altres de l'Institut de Filologia Valenciana, de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana i de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. D'altra banda, començà a rebre nombrosos homenatges, distincions d'agraïment i premis literaris i lingüístics, com ara el Premi de les Lletres Valencianes de l'Ajuntament de València (1985), el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1987) o la Creu de Sant Jordi (1993).

Al llarg dels anys noranta va ser investit doctor honoris causa per diverses universitats: la Universitat de València (1993), la Universitat de les Illes Balears (1998), la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana (1999), la Universitat d'Alacant (1999) i la Universitat Politècnica de València (1999). Així mateix, el 1999 es va promoure la seua nominació per al premi Nobel de literatura, impulsada per diverses entitats públiques i privades, tot i que finalment no va fructificar.

Enric Valor va morir a la ciutat de València el 13 de gener de 2000 als 88 anys.

JOAN FUSTER I ORTELLS

(Sueca, 23 de novembre de 1922 - Sueca, 21 de juny de 1992) fou un escriptor valencià en llengua catalana. Tot i que va ser més reconegut popularment per la seua obra principal, l'assaig històric *Nosaltres, els valencians*, el seu llibre més influent, la seua tasca investigadora i editorial abraça diferents facetes i camps de coneixement, incloent-hi la lingüística, la història i la filosofia i el turisme. És considerat com un dels assagistes en català més importants del segle xx.

Fuster va ser l'assagista valencià més important de les generacions d'intel·lectuals sorgides després de la Guerra Civil Espanyola, amb una força que depassà l'àmbit literari i es projectà sobre la vida cultural i cívica dels territoris catalanoparlants. A partir de la dècada del 1960 va esdevenir un referent cívic al País Valencià en el moviment de represa i normalització del valencià, i una figura clau en el debat sobre la identitat valenciana en la segona meitat del segle xx, moment en què el «fusterianisme» esdevé un paradigma interpretatiu d'extraordinària influència en el món intel·lectual i, en menor mesura, en el polític.

Biografia i obra

L'obra de Fuster, a més de ser diversa quant a temes, també ho és quant a tècniques i gèneres. Va fer servir, sobretot, la forma de l'assaig llarg, però també l'aforisme (*Judicis finals*) o el dietari íntim (*Indagacions possibles; Causar-se d'esperar*). Dins el camp de l'assaig va publicar *Figures de temps*, premi Yxart (1957), *Diccionari per a ociosos* (1964), *Causar-se d'esperar* (1965), *L'home, mesura de totes les coses* (1967), etc., sempre dins la tradició de l'humanisme clàssic i dels moralistes i reformadors francesos (de Michel de

Montaigne als enciclopedistes), crític, escèptic i amb humor corrosiu i autoironia relativitzant. Dels escrits d'història i crítica literària cal destacar-hi els estudis sobre Sant Vicent Ferrer, Isabel de Villena, Ausiàs March, Joan Roís de Corella, Joan Salvat-Papasseit, Josep Pla, Salvador Espriu, etc. Com a historiador de la llengua destaca la seua col·laboració en el segon volum de la *Història de Catalunya*. També col·laborà amb articles sobre el País Valencià a la *Gran Enciclopèdia Catalana*. Dels milers de pàgines que Fuster va escriure, les seues *Obres completes* (Edicions 62), només en recullen una part.

El 1975 va rebre el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. El 1978 va patir un primer atemptat, i més tard, un altre l'11 de setembre del 1981, coincidint amb la Diada Nacional de Catalunya, en el seu domicili, amb la col·locació de dos artefactes explosius que no van ocasionar danys personals a l'escriptor, però sí al seu habitatge i a la seua biblioteca. Els autors dels atemptats mai no van ser detinguts.

El 1983 es va incorporar com a professor contractat a la Universitat de València per impartir l'assignatura d'Història de la Llengua. El mateix any va ser distingit amb la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya i un any més tard va ser investit *doctor honoris causa* per la Universitat de Barcelona i per la Universitat Autònoma de Barcelona.

El 1985 es va doctorar en Filologia Catalana a la Universitat de València, amb l'estudi i l'edició de *La Regla del Convent de Sant Josep de València* i el 1986 va obtenir la càtedra de Literatura en la mateixa Universitat.

Els últims anys de la seua vida va suspendre gairebé del tot l'activitat pública i es va dedicar a la investigació i a la càtedra universitària. Fruit d'este treball són els estudis reunits en *Llibres i problemes del Renaixement* (1989).

Va ser membre agregat de l'Institut d'Estudis Catalans, i de la Institució Valenciana d'Estudis i Investigació. Va formar part del Consell Valencià de Cultura, de l'Institut Valencià de Filologia i del consell assessor de la Biblioteca Valenciana, promotor i primer president d'Acció Cultural del País Valencià (1978) i president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (1987-1991).

Va morir a Sueca el 21 de juny del 1992. Aquell mateix any i a títol pòstum, la Generalitat Valenciana li va concedir la Distinció de la Generalitat Valenciana al Mèrit Cultural. La Universitat Jaume I de Castelló va organitzar actes en homenatge seu i Acció Cultural del País Valencià l'homenatja amb la convocatòria d'un premi d'assaig que porta el seu nom. El 13 de setembre de 1997 uns brètols profanaren la tomba de Joan Fuster. Els partits polítics i entitats culturals del País Valencià van responsabilitzar dels fets al clima blaverista imperant en alguns sectors del País Valencià, també a nivell institucional.

Josep Pla va dir de Fuster: «Representa una nova mentalitat. No és un valencià estricte, ni un català de València, ni un valencià catalanitzat. Fuster és un element normal de la totalitat de la nostra àrea lingüística».

Francesc Pérez Moragón i Salvador Ortells han publicat: *Joan Fuster. D'un temps, d'un país (1922-1992)*. València: Institució Alfons el Magnànim-Generalitat Valenciana-Consell Valencià de Cultura, 2022, una àmplia biografia il·lustrada sobre l'assagista, resultat d'anys d'investigació sobre l'autor.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua va declarar Joan Fuster Escriptor de l'Any 2022, en coincidència amb el centenari de naixement. Entre els nombrosos actes i publicacions duts a terme per tot arreu, també s'ha fet una significativa exposició al Centre del Carme Cultura Contemporània (València, novembre 2022-juny 2023), comissariada per Francesc Pérez Moragón, Edelmir Galdón Casesnoves i Salvador Ortells Miralles, la qual es troba recollida en el catàleg *Joan Fuster en el seu temps* (Consorti de Museus de la Comunitat Valenciana, 2023).

Publicacions

Assaig

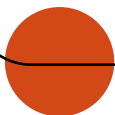
- *Antología del surrealismo español*. Amb José Albi. Alacant: *Verbo, Cuadernos Literarios*, núm. 23-24-25, 1952.
- *La poesia catalana fins a la Renaixença*. Mèxic: Edicions Catalanes de Mèxic, 1954.
- *Pàgines escollides de sant Vicent Ferrer*. Barcelona: Barcino, 1955.
- *El descrèdit de la realitat*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1955; 2a ed.: Barcelona: El Observador; 3a ed.: Alzira: Bromera.
- *Antologia de la poesia valenciana*. Barcelona: Selecta, 1956.
- *La poesia catalana*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1956. 2 vol.
- *Les originalitats*. Barcelona: Barcino, 1956; 2a ed., Alzira: Bromera, 1999. Introducció d'Antoni Martí Monterde.
- *El món literari de sor Isabel de Villena*. València: Lo Rat Penat, 1957.
- *Figures de temps*. Barcelona: Selecta, 1957.
- *Indagacions possibles*. Palma: Moll, 1958.
- *Recull de contes valencians*. Barcelona: Albertí, 1958.
- *Ausiàs March. Antologia poètica*. Barcelona: Selecta, 1959.
- *Un món per a infants*. Selecció de Joan Fuster, il·lustracions d'Andreu Alfaro. València: 1959; 2a ed., València: Adonay, 2007. Pròleg de Francesc Pérez Moragón. Facsímil.
- *Judicis finals*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1960; 2a ed., València: Càtedra Joan Fuster-Universitat de València, 2003. «Unes paraules inicials» de Josep Palàcios.
- *Joan Serrallonga. Vida i mite del famós bandoler*. Barcelona: Aedos, 1961
- *Valencia*. Madrid: Dirección General de Turismo, 1961.
- *Nosaltres, els valencians*. Barcelona: Edicions 62, 1962; 2a ed., 1976; 3a ed.: València: MIL999/MCB, 1998; 4a ed., pròleg de Salvador Ortells. Barcelona: Edicions 62, 2022.
- *El País Valencià*. Fotografies de Ramón Dimas. Barcelona: Destino, 1962.
- *Poetes, moriscos i capellans*. València, L'Estel, 1962.
- *Qüestió de noms*. Barcelona: Aportació Catalana, 1962.
- *El bandolerisme català II. La llegenda*. Barcelona: Aymà, 1963.
- *Raimon*. Barcelona: Alcides, 1964; 2a ed., pròleg de J. M. Castellet. Barcelona: La Magrana, 1988; 3a ed., València: UPV, 2009.
- *Diccionari per a ociosos*. Barcelona: A. C., 1964.
- *Alicante y la Costa Blanca*. Barcelona: Planeta, 1965.
- *Causar-se d'esperar*. Barcelona, A. C., 1965.

- *Combustible per a falles*. València: Garbí, 1967; 2a ed., Alzira: Bromera, 1992. Introducció i notes d'Antoni Furió.
- *L'home, mesura de totes les coses*. Barcelona: Edicions 62, 1967.
- *Consells, proverbis i insolències*. Barcelona: A. C., 1968; 2a ed.: dins *Indagacions i propostes*. Barcelona: Edicions 62-la Caixa, 1981; 3a ed.: Barcelona: Ara Llibres, 2022. Pròleg de Jordi Muñoz.
- *Examen de consciència*. Barcelona: Edicions 62, 1968.
- *Heretgies, revoltes i sermons. Tres assaigs d'història cultural*. Barcelona: Selecta, 1968 (Premi Crítica Serra d'Or d'assaig, 1969); 2a ed., Catarroja: Afers, 2008. Epíleg de Manuel Ardit.
- *Obres completes I. Llengua, literatura, història*. Barcelona: Edicions 62, 1968.
- *Abans que el sol no creme*. Barcelona: La Galera, 1969.
- *Obres completes II. Diari 1952-1960*. Barcelona: Edicions 62, 1969; 2a ed., 1979; 3a ed., 1991; 4a ed., València: Edicions Tres i Quatre, 2022. Introducció d'Enric Iborra.
- «Hi ha més catalans encara», fascicle de *Dolça Catalunya*. Barcelona: Mateu, 1969.
- *L'Albufera de València*. Barcelona: Les Edicions de la Rosa Vera, 1970.
- *Obres completes III. Viatge pel País Valencià*. Barcelona: Edicions 62, 1971.
- *Babels i babilònies*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1972.
- *Literatura catalana contemporània*. Barcelona: Curial, 1972 (Premi Crítica Serra d'Or d'assaig, 1973).
- *Rebeldes y heterodoxos*. Esplugues de Llobregat: Ariel, 1972. Trad. de Josep Palàcios.
- *Contra Unamuno y los demás*. Barcelona: Península, 1975.
- *Obres completes IV. Assaigs 1*. Barcelona: Edicions 62, 1975.
- *La Decadència al País Valencià*. Barcelona: Curial, 1976.
- *Un país sense política. Reflexions valencianes*. Barcelona: La Magrana, 1976; 2a ed., Alzira: Bromera, 1995, introducció de Joan Francesc Mira.
- *El blau en la senyera*. València: Tres i Quatre, 1977.
- *Contra el noucentisme*. Barcelona: Crítica, 1977.
- *Obres completes V. Literatura i llegenda*. Barcelona: Edicions 62, 1977.
- *Destinat (sobretot) a valencians*. València: Tres i Quatre, 1979.
- *Notes d'un desficiós*. València, Almodín, 1980. Pròleg de Vicent Ventura.
- *Ara o mai*. València: Tres i Quatre, 1981.
- *Indagacions i propostes*. Barcelona: Edicions 62-La Caixa, 1981. Pròleg de Carme Arnau.
- *País Valencià, per què?*. València: Tres i Quatre, 1982.
- *Joan Fuster en els seus millors escrits*. Pròlegs de Jaume Pérez Montaner, Maria Àngels Anglada, Antoni Seva i altres. Barcelona: Miquel Arimany, 1982.
- *Veure el País Valencià*. Fotografies de Raimon Camprubí. Barcelona: Destino, 1983.
- *Cultura nacional i cultures regionals dins els Països Catalans*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1983.
- *Sagitari*. València: Diputació de València, 1985; 2a ed.: Alzira: Bromera, 1993. Introducció d'Enric Sòria.
- *Pamflets polítics*. Barcelona: Empúries, 1985.

- *Punts de meditació (Dubtes de la «Transició»)*. València: Eliseu Climent, 1985.
- *Llibres i problemes del Renaixement*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1989.
- *Textos d'exili*. València: Generalitat Valenciana, 1991. Edició de Santi Cortés, pròleg d'Alfons Cucó.
- *Obres completes VI. Assaigs 2*. Barcelona: Edicions 62, 1991.
- *Ser Joan Fuster. Antologia*. A cura de J. A. Fluixà i A. Martínez. Alzira: Bromera, 1991.
- *L'aventura del llibre català*. Epíleg de F. Vallverdú. Barcelona: Empúries, 1992.
- *Estudis d'història cultural. Antologia de textos*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I. Presentació de Francesc Michavila. Pròleg i selecció de Francesc Pérez Moragón.
- *Figures de temps*. Pròleg de Josep Iborra. València: Institució Alfons el Magnànim, 1993. Col. «BAV» 29.
- *Elogi del meu poble*. A cura d'A. Furió. Sueca: A la Ribera del Xúquer, 1993; 2a ed., Catarroja: Afers, 1997; 3a ed., Sueca: Llibreria Sant Pere, 2006.
- *Fuster sabàtic*. Entrevista de M. Alberola i V. Martí. Pròleg de R. Barnils. Altea: Aigua de Mar, 1994. No venal.
- *Dietari inèdit (31-VII-54/2-X-55)*. Facsímil. Altea: Aigua de Mar, 1994. No venal.
- *Llegint i escrivint (Artículos periodísticos en Levante-EMV, 1952-1957)*. Edició d'Antoni Furió; pròleg de Ferran Belda. Barcelona: Prensas Ibéricas, 1995.
- *Misògins i enamorats*. Introducció i notes d'Albert Hauf. Alzira: Bromera, 1995.
- *Escrits sobre la llengua*. València: Tàndem 1996.
- *Raons i paraules*. Ed. d'Isidre Crespo. Barcelona: Hermes Editora General, 1999.
- *Aforismes*. Edició d'Isidre Crespo. Alzira: Bromera, 2000.
- *Poesia, aforismes, diari, vinyetes i dibuixos. Obra completa. Volum primer*. Edició d'Antoni Furió i Josep Palàcios. Barcelona: Edicions 62-Diputació de Barcelona-Universitat de València, 2002.
- *Les Constitucions del Convent de Sant Josep de València (segle xvi)*. València: PUV, 2002.
- *De viva veu. Entrevistes 1952-1992*. Edició d'Isidre Crespo. Pròleg d'Enric Sòria. Catarroja: Afers, 2003; 2a ed., corregida i ampliada: Catarroja-València: Afers-Institució Alfons el Magnànim, 2022.
- *Dos quaderns inèdits (20-IV-1954/31-VII-1954 i 31-VII-1954/2-X-1955)*. Introducció i notes de Francesc Pérez Moragón. Alzira: Bromera, 2004.
- *Viure per viure*. Pròleg d'Antoni Furió. Trad. d'A. Furió i Josep Palàcios. València: PUV, 2005.
- *Bestiari*. Edició de Francesc Pérez Moragón i Josep Palàcios. Pròleg de Francesc Pérez Moragón. València: Universitat de València-Càtedra Joan Fuster, 2005.
- *Contra Unamuno i tots els altres*. Introducció i traducció de Ferran Garcia-Oliver. Alzira: Bromera, 2007.
- *Heregies, revoltes i sermons*. Tres assaigs d'història cultural. Epíleg de Manuel Ardit. Catarroja: Afers, 2008.
- *Discordances*. Edició i traducció d'Enric Sòria. Alzira: Bromera, 2010. (Articles de la revista *Jano*.)

- *Més discordances*. Edició i traducció d'Enric Soria. Pròleg de Josep A. Fluixa. Alzira: Bromera, 2011. (Articles de la revista *Jano*.)
- *Significació espiritual de la Muntanyeta dels Sants* [1994]. Pròleg de Josep Franco. Sueca: A la Ribera del Xúquer, 2011.
- *Assaig I. Assaig II. Obra completa. Volums segon i tercer*. Edició d'Antoni Furió i Josep Palàcios. Barcelona: Edicions 62-Universitat de València, 2012.
- *Les idees religioses i l'existencialisme en el teatre modern. La bona nova a Maria* (de Paul Claudel, versió i adaptació de Joan Fuster). Edició de Santi Vallés i Francesc Pérez Moragón. Paiporta: Denes, 2014. Col·lecció «Rent».
- *Notes d'un deficiós*. Pròleg de Nello Pellisser, epíleg d'Emili Piera. València: Institució Alfons el Magnànim, 2017. Col·lecció «Papers de Premsa».
- *Escrits de combat*. Pròleg de Josep Lluís Carod Rovira; epíleg de Ferran Garcia-Oliver. València: Tres i Quatre, 2020. Recull de pamflets polítics 1962-1983.
- *Figura d'assaig. Literatura, crítica, cultura (1948-1992)*. Selecció i pròleg d'Antoni Martí Monterde. Barcelona: Comanegra, 2021.
- *Escritos de crítica cultural*. F. Pérez Moragón & Salvador Ortells (eds.). València: PUV, 2022.

Poesia

- *Sobre Narcís*. València: Torre, 1948.
- *3 poemes*. Alacant: Verbo, 1949.
- *Ales o mans*. València: Torre, 1949.
- *Va morir tan bella*. València: Torre, 1951.
- *Terra en la boca*. Pròleg de J. V. Foix. Barcelona: Barcino, 1953; 2a ed.: Catarroja: Afers, 1993, dibuixos de Manuel Boix.
- *Escrit per al silenci*. València: Institució Alfons el Magnànim, 1954; 2a ed.: pròleg de Joan Fuster. València: Eliseu Climent, 1978.
- «Elegia a Rabelais», en: *Obres completes II. Diari 1952-1960*. Barcelona: Edicions 62, 1969, pp. 67-78; 2a ed., 1979; 3a ed., 1991; 4a ed., València: Tres i Quatre, 2022. Introd. d'Enric Iborra.
- *Set llibres de versos*. Pròleg de Joan Fuster. València: Eliseu Climent, 1987.
- *Obra pia (1947-1960)*. Edició de Giambattista Pitti-Fowles. Alzira-Sueca: Bromera-A la Ribera del Xúquer, 1989. No venal.
- *Antologia poètica*. Edició de Josep Ballester. Barcelona: Proa, 1993.
- *Poesia (Set llibres de versos, Obra pia, Poemes solts)*, en: *Obra completa. Volum primer. Poesia, aforismes, diari, vinyetes i dibuixos*. Edició d'Antoni Furió i Josep Palàcios. Barcelona: Edicions 62-Diputació de Barcelona-Universitat de València, 2002.
- *Joan Fuster recitable*. Selecció i pròleg de Salvador Ortells Miralles. La Pobla Llarga: Edicions 96, 2016. Llibre-CD.
- *Poemes inèdits*. Edició i introducció de Salvador Ortells Miralles. València: Institució Alfons el Magnànim, 2018.

- *Poesia completa 1945-1987*. Edició i pròleg de Salvador Ortells Miralles. València: Institució Alfons el Magnànim-Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2022.
- *77 poemes*. Introducció i selecció de Josep Ballester. Lleida: Pagès, 2022.
- *No prosa. Poemes entre el surrealisme i la ironia*. Introducció i edició de Josep Ballester. Barcelona: Saldonar, 2022.

MESTRA JOSEFA GARCÉS TORMOS

Filla de José Garcés Forner, llicenciat en Medicina i Cirurgia, i de Josefa Tormos Planes (Albalat dels Sorells, 1841-1924).

Mestra d'ensenyament primari, graduada en 1867. Va exercir de mestra de la ciutat de València, i es jubilà el 1912. La revista madrilenya *Mundo Gráfico* en feu una ressenya en el número del mes de març del mateix any, tot subratllant la seua “brillantíssima hoja de servicios”: va rebre 45 mencions honorífiques en el curs de 38 anys de servei, i fou condecorada amb la “Cruz de la Orden Civil de Alfonso XII”. Era una distinció creada per la Corona en 1902 per a premiar mèrits culturals i docents; el primer condecorat (amb la gran creu) va ser Joaquim Sorolla. Fou extingida en la postguerra, quan es va refondre amb la nova “Orden de Alfonso X el Sabio” creada pel govern de Franco.

La fina làpida funerària de marbre blanc, procedent del panteó de Garcés fundat per ella en 1890 al mateix cementeri per a sos pares i família, va ser desplaçada fa uns anys i resultà trencada en múltiples fragments. Ha estat reconstruïda amb pols de marbre blanc (en el taller del marbrista Roberto Desco, d'Albalat), per encàrrec de Mateu Rodrigo Lizondo, amb l'ajuda d'Encarna Millán Climent (besnéts de Vicent Garcés Tormos, germà de la difunta), i reubicada en el mur de l'angle sud-occidental del cementeri d'Albalat, al sector més antic, el mes de desembre de 2022, prèvia autorització de l'Ajuntament i de la Parròquia. No és el seu lloc propi, però no se n'ha trobat de més apropiat per salvar-la de la desaparició.

Inscripció: *“La Excma. Sra. / Dª Josefa / Garcés Tormos, / Maestra nacional de Valencia, / premiada con la Cruz de Alfonso XII. / Falleció el VII de noble. de MCMXXIV. / R. I. P. / Recuerdo de su hermano / y sobrinos”*.

El germà al·ludit és Daniel Garcés Tormos, notari de Montcada, el seu executor testamentari. Els nebots són els fills del dit Daniel i els del seu altre germà Vicent, practicant d'Albalat, ja difunt: Remigio (prevere), Leopoldo (l'hereu de Josefa), Alfredo, Adelaida i Maria Vicenta Garcés Muñoz, aquests residents en Albalat.

MARGARIDA BORRÀS

(Mallorca, segle XV - València, 28 de juliol de 1460) va ser una dona transgènere valenciana. Fou penjada a la forca per la seva identitat de gènere, i actualment és una icona per a la defensa dels drets LGBT a València.

Història

Possiblement era filla d'un important notari de Mallorca i degué freqüentar els cercles de l'alta societat valenciana de l'època, assolint certa fama a la València més rica. Fou presa i

torturada, i va ser executada a la forca a la plaça del Mercat de la ciutat de València, com es feia a l'edat mitjana amb els assassins, parricides, uxoricides i sodomites, en aquest cas per identificar-se amb el gènere femení i comportar-se i vestir-se com a tal.

Icona LGBT

A mitjans dels anys 1990 el professor Vicent Josep Escartí va escriure un article sobre els fets al voltant de la mort de Margarida Borràs, que assoliria gran rellevància entre els col·lectius de gais, lesbianes i transsexuals a la ciutat de València i l'any 1995 el Col·lectiu Lambda de Lesbianes, Gais i Transsexuals de València va instaurar els Premis 28 de juny, anomenats des de l'any 2002 Premi Margarida Borràs per reconèixer les persones i entitats que han destacat pel seu treball contra l'homofòbia, la transfòbia i la bifòbia, així com per la defensa dels drets del col·lectiu LGBT, com a homenatge a la primera persona que consta a València que va morir per l'odi i la discriminació motivats pel sol fet de mostrar-se tal com se sentia.

PLACETA DE L'ERA

Es proposa per la replaceta oberta al flanc nord de l'església. Retriure la proposta meua anterior.

L'Era és el nom medieval d'aquesta partida de l'horta als afores del poble, on es va construir la primitiva església, al mateix lloc de l'actual, pels anys de 1470. Hi és obligat recuperar el nom històric.

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

(Burjassot, 4 de setembre de 1924 – València, 27 de març de 1993) va ser un periodista, escriptor i un dels més importants poetes valencians del segle xx i dels més reconeguts en valencià. Considerat el principal renovador de la poesia valenciana contemporània, d'ell s'ha dit que és el millor poeta valencià des de l'època d'Ausiàs March i Joan Roís de Corella.

Va nàixer en 1924 en una família de forners de Burjassot, on va transcórrer la seua infància. Malgrat tindre un bon record de la seua infància a Burjassot, aquesta va estar marcada per diversos episodis tràgics, com la guerra i la mort de familiars, que tingueren una forta influència en la seua obra posterior. A l'edat d'un any, el seu avi va ser assassinat d'un tret d'escopeta pel seu germanastre, enutjat per una qüestió d'herència. Anys més tard, va morir de tuberculosi un oncle seu, Josep Maria. Aquestes morts familiars de la seua infantesa serien recordades més tard en el llibre *L'ofici de demà* i en el poema «Coral romput».

Cap als anys 1935-1936 va començar a escriure poesia i abans d'esclatar la Guerra Civil espanyola(1936-1939) ja havia compost algunes peces teatrals. La guerra va esclatar quan ell tenia dotze anys i marcaria la seua obra amb la mort com un tema recurrent. Va haver de deixar els seus estudis durant el conflicte bèl·lic però va continuar llegint llibres, entre altres de García Lorca, Teodor Llorente i Antonio Machado. En acabar la guerra va començar a treballar de forner, com son pare, i més tard va treballar d'orfebre, mecanògraf i ordenança.[5]

Més tard, va passar la joventut a la ciutat de València, on s'aficionà a la literatura de manera autodidacta: els autors que més l'influïren en aquesta etapa van ser Baudelaire, Neruda, Eluard, Pavese i Walt Whitman; en català, Verdaguer, Carner, Riba, Rusiñol, Ausiàs March, Màrius Torres, i Rosselló-Pòrcel.

El 1942, amb díhuit anys, va publicar el seu primer article al diari *Jornada* i, a partir de llavors, se n'anà a estudiar periodisme a l'Escola Oficial de Periodisme a Madrid, on cursà la carrera com a becari; tres anys després feu el servei militar a Navarra. El 1948, amb vint-i-quatre anys, tornà a València per treballar com a periodista al diari *Las Provincias*, dirigit per un dels més reconeguts periodistes valencians del segle xx, Martí Domínguez i Barberà, en què feia tota mena de reportatges. Allí es feu amic de Joan Fuster i de Manuel Sanchis i Guarner i establí una relació amb la seua futura muller, Isabel Lorente Riba, que també marcaria la seua obra literària.

El 1955 es casà amb Isabel Lorente Riba (1926-2006), amb la qual va tenir una filla que va morir als quatre mesos: així s'ancorava per sempre el tema de la mort en la seua obra i, en particular, en *Coral romput*, *Primera soledad* (1988) i *La nit* en eixa feta. Poc després, va tenir dos fills més, Carme i Vicent. El 1958, arribà a redactor en cap del periòdic, càrrec que va ocupar fins a l'any 1978, en què «fou arbitràriament substituït sense la menor delicadesa». Despatxar-lo del diari va comportar per a ell una espècie de jubilació anticipada als cinquanta-quatre anys, que li permeté dedicar-se íntegrament a la seua obra i participar en mostres i altres activitats culturals: de fet, el mateix 1978 rebé el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes i, el 1984, el Premi de les Lletres Valencianes. Durant uns anys es traslladà a viure a Benimodo (la Ribera Alta), convidat oficialment per les autoritats, i combinà la poesia amb la prosa.

En els últims anys, encara va rebre nombrosos premis i homenatges, com els de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada (Conflent) i el dels Premis Octubre el 1990. Vicent Andrés Estellés morí el 27 de març del 1993, als 68 anys, a la ciutat de València, i va deixar una abundant obra inèdita.

PINTOR VICENTE GARCÉS

Este pintor de la localitat d'Albalat dels Sorells va triomfar amb la seua obra en tot l'Estat espanyol. Emmmarcat dins del realisme tenia un destacat domini de la tècnica al pastel. Adaptava perfectament les qualitats de les formes a la temàtica que l'obra requeria. El retrat constituïx perr a ell un lloc primordial. Destaca el mestratge adquirit en el dibuix dels rostres on es conjuguen la llum, les tonalitats i els valors harmònicament conjugats amb els trets físics del model i la personalitat del pintor. Va pintar moltes persones especialment de l'alta societat. Va realitzar exposicions en moltes localitats espanyoles. Destaca les que va realitzar a Sant Sebastià i Madrid.

